

Τετράδια κιθάρας

Μείζονες κλίμακες
(με υφέσεις και διέσεις)

Επιμέλεια:

Ευγένιος Αστέρις

Επικοινωνία : evgeniosasteris@pathfinder.gr

<http://clubs.pathfinder.gr/tetradiakitharas>

Περιεχόμενα

Κλίμακες.....	3
<u>Μείζονες κλίμακες.....</u>	<u>3</u>
Η κλίμακα Ντο μείζονα	4
Η σειρά ΤΤΗΤΤΤΗ.....	4
<u>Μείζονες κλίμακες με διέσεις</u>	<u>5</u>
Κατασκευή της Σολ μείζονας.....	5
Οπλισμός κλιμακας.....	5
Κατασκευή της Ρε μείζονας.....	6
Όλες οι μείζονες κλίμακες με διέσεις.....	6
Πως βρίσκουμε την κλίμακα από τον οπλισμό	8
Η σειρά των διέσεων	8
Πως βρίσκουμε τον οπλισμό μιας κλίμακας	9
Τι πρέπει να θυμάσαι από τις μείζονες κλίμακες με διέσεις!	9
<u>Μείζονες κλίμακες με υφέσεις</u>	<u>10</u>
Η κλίμακα Φα μείζονα	10
Όλες οι μείζονες κλίμακες με υφέσεις.....	11
Η σειρά των υφέσεων	12
Πως βρίσκουμε τον οπλισμό μιας κλίμακας	12
Πως βρίσκουμε την κλίμακα από τον οπλισμό	12
Πότε λέμε Λα μείζονα και πότε Λα ύφεση μείζονα;	14
Τι πρέπει να θυμάσαι από τις μείζονες κλίμακες με υφέσεις!	14

Κλίμακες

Κλίμακα ονομάζεται μια σειρά από νότες που χρησιμοποιείται σαν οδηγός για την κατασκευή μουσικών κομματιών.

Σε μια κλίμακα ακολουθούμε πάντα μια συγκεκριμένη σειρά, δηλαδή είτε μόνο ανεβαίνουμε σε οξύτητα (ανιούσα κλίμακα), είτε μόνο κατεβαίνουμε (κατιούσα κλίμακα). Συνήθως όμως γράφουμε μια κλίμακα στην ανιούσα μορφή της. Εννοείται βέβαια πως όταν μια κλίμακα γράφεται στην ανιούσα μορφή της, οι νότες στην κατιούσα είναι ίδιες με την ανιούσα αλλά με αντίστροφη σειρά.

Η πρώτη νότα μιας κλίμακας δίνει και το όνομα της κλίμακας.

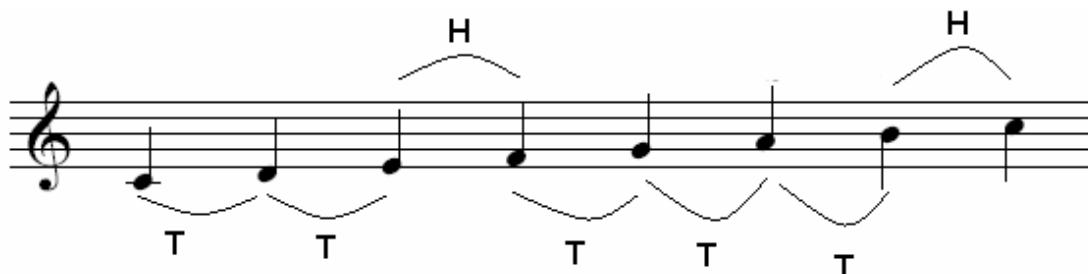
Η πρώτη και η τελευταία νότα μιας κλίμακας έχουν το ίδιο όνομα, αλλά διαφορετική οξύτητα, επομένως σε κάθε κλίμακα έχουμε 8 νότες.

Οι κλίμακες χωρίζονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες, στις **μείζονες** (ή maggiore) και στις **ελάσσονες** (ή minore).

Μείζονες κλίμακες

Η κλίμακα Ντο Μείζονα

Είναι η εξής:

Η κλίμακα αυτή ονομάζεται και *φυσική* γιατί δίνει όλες τις νότες στις φυσικές τους θέσεις.

Η σειρά TTHHTTTH

Οι νότες της κλίμακας Ντο ακολουθούν κάποια συγκεκριμένη σειρά ως προς τις αποστάσεις μεταξύ των διαδοχικών νοτών. Αυτή είναι η:

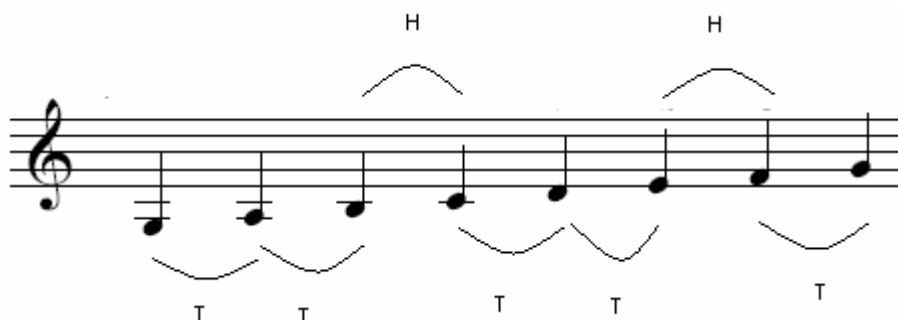
T-T-H-T-T-T-H

Η σειρά αυτή είναι κοινό χαρακτηριστικό όλων των μείζονων κλιμάκων.

Μείζονες κλίμακες με διέσεις

Κατασκευή της Σολ μείζονας

Ας δοκιμάσουμε λοιπόν να σχηματίσουμε την κλίμακα Σολ, βάζοντας σαν πρώτη νότα την Σολ.

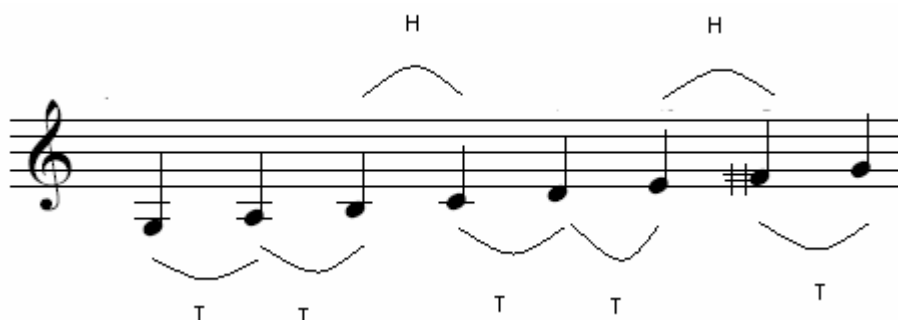

Παρατηρούμε πως η σειρά T-T-H-T-T-T-H δεν τηρείται. Έχουμε πρόβλημα στο διάστημα Mi-Φα που είναι Ημιτόνιο αντί για Τόνος και στο Φα-Σολ που είναι Τόνος αντί για Ημιτόνιο.

Για να διορθώσουμε το πρόβλημα θα μετετρέψουμε το διάστημα Mi-Φα σε Τόνο, προσθέτωντας μια διέση στην νότα Φα, ώστε να έχουμε το διάστημα Mi-Φα# που είναι Τόνος.

Με αυτήν την κίνηση διαπιστώνουμε πως μετατράπηκε αυτόματα και το διάστημα Φα-Σολ σε Φα#-Σολ, που είναι Ημιτόνιο, όπως θέλουμε.

Η κλίμακα Σολ είναι λοιπόν η εξής:

Οπλισμός κλίμακας

Κάθε κομμάτι γραμμένο σε Σολ μείζονα θα έχει πάντα διέση στην νότα Φα. Επειδή είναι κουραστικό να γράφουμε κάθε φορά την διέση (φαντάσου μάλιστα το μπερδεμα όταν έχουμε 3, 4 ή και παραπάνω διέσεις), κάνουμε το εξής κόλπο:

<http://clubs.pathfinder.gr/tetradiakitharas>

Γράφουμε στην αρχή του πενταγράμμου μετά το κλειδί του Σολ όλες τις αλλοιώσεις της κλίμακας. Αυτές οι αλλοιώσεις ονομάζονται **οπλισμός**. Έπειτα όποτε συναντάμε μια νότα από τον οπλισμό της βάζουμε αμέσως την αλλοίωση. Στην Σολ Μείζονα όποτε θα συναντάμε την νότα Φα θα παίζουμε Φα δίεση.

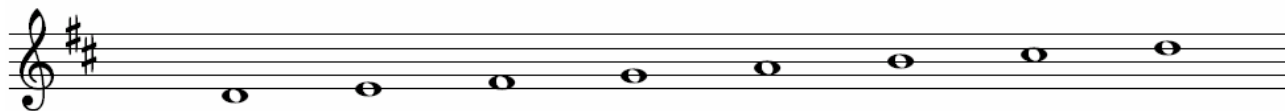
Έτσι η κλίμα Σολ μείζονα γράφεται σαν

Κατασκευή της Ρε Μείζονας

Με τον ίδιο τρόπο που φτιάξαμε την Σολ Μείζονα μπορούμε να φτιάξουμε και την Ρε Μείζονα. Για να τηρείται η σειρά T-T-H-T-T-T-H πρέπει να βάλουμε δίεση στην Φα και στην Ντο.

Γράφουμε λοιπόν:

Όλες οι μείζονες κλίμακες με διέσεις

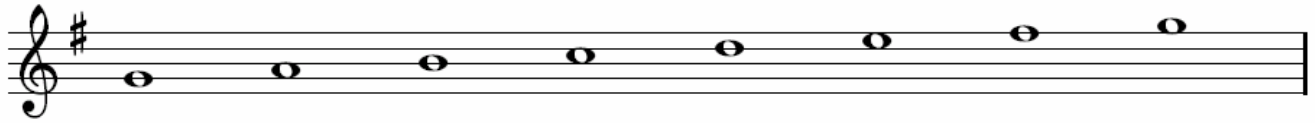
Με τον ίδιο τρόπο μπορούμε να κατασκευάσουμε και τις υπόλοιπες μείζονες κλίμακες με διέσεις. Αυτές είναι οι εξής^{1 2}:

¹ Ο λόγος που οι μείζονες κλίμακες με διέσεις γράφονται με αυτήν την σειρά είναι πέρα από τους σκοπούς αυτού του βιβλίου.

² Όπως θα δεις και παρακάτω, δεν χρειάζεται να μάθεις απ'έξω ούτε την σειρά ούτε τον οπλισμό των κλιμάκων. Η παρουσίασή τους εδώ χρησιμεύει περισσότερο για αναφορά.

Μείζονες κλίμακες με διέσεις

Σολ Μείζονα

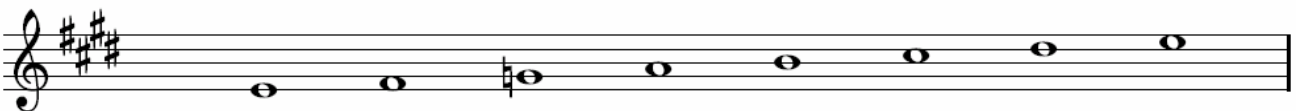
Ρε Μείζονα

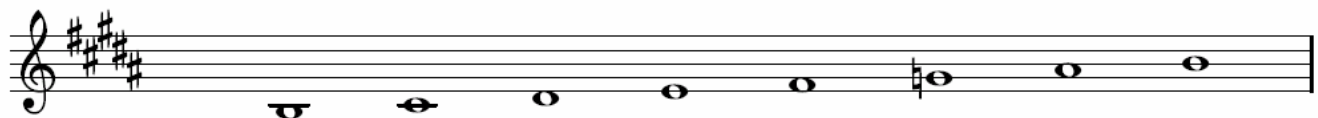
Λα Μείζονα

Μι Μείζονα

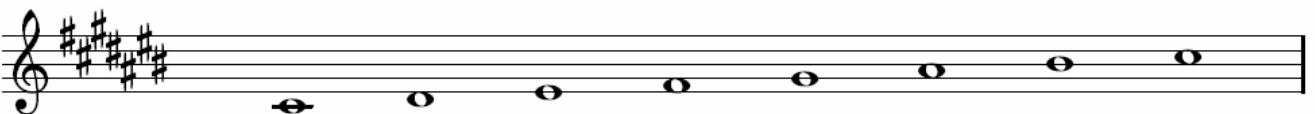
Σι Μείζονα

Φα# Μείζονα

Ντο# Μείζονα

Πως βρίσκουμε την κλίμακα από τον οπλισμό

Όταν έχουμε ένα κομμάτι, συνήθως δεν αναφέρεται σε ποια κλίμακα είναι γραμμένο. Αναφέρεται μόνο ο οπλισμός της κλίμακας στην αρχή του κομματιού (αν η κλίμακα έχει οπλισμό). Επομένως πρέπει να βρούμε το όνομα της κλίμακας. Αυτό μπορεί να βρεθεί είτε από μνήμης (μάλλον δύσκολο) είτε με το εξής κόλπο:

Από την νότα της τελευταίας δίεσης του οπλισμού ανεβαίνουμε μια νότα για να βρούμε το όνομα της κλίμακας.

Για παράδειγμα, στην κλίμακα Σολ μείζονα ο οπλισμός είναι Φα#. Η τελευταία δίεση του οπλισμού είναι η Φα. Ανεβαίνουμε μια νότα και βρίσκουμε την Σολ. Άρα η κλίμακα είναι η Σολ μείζονα.

Αντίστοιχα, στην Ρε μείζονα, ο οπλισμός είναι Φα# και Ντο#. Η τελευταία δίεση του οπλισμού είναι η Ντο, οπότε ανεβαίνοντας μια νότα βρίσκουμε την Ρε. Άρα συμπεραίνουμε πως πρόκειται για την κλίμακα Ρε μείζονα.

Η σειρά των διέσεων

Αν προσέξεις τους οπλισμούς των μείζονων κλιμάκων με διέσεις, θα δεις πως η Σολ έχει οπλισμό Φα#. Η Ρε έχει Φα# και Ντο#, η Λα Φα#, Ντο# και Σολ# κτλ.

Άρα η Ρε έχει τον οπλισμό της Σολ (δηλαδή την Φα#) και ακόμα μία δίεση, την Ντο#. Αντίστοιχα, η Λα έχει τον οπλισμό της Ρε (δηλαδή Φα# και Ντο#) και μια ακόμα δίεση, την Σολ#.

Βλέπουμε λοιπόν πως υπάρχει μια σειρά στις διέσεις των μείζονων κλιμάκων. Αυτή είναι η εξής:

Φα	Ντο	Σολ	Ρε	Λα	Μι	Σι
----	-----	-----	----	----	----	----

Πρέπει να την μάθεις απ' έξω και ανακατωτά!

Πως βρίσκουμε τον οπλισμό μιας κλίμακας

Συχνά μας δίνεται το όνομα μιας κλίμακας και μας ζητείται να βρούμε τον οπλισμό της. Για παράδειγμα έστω ότι μας ζητάνε τον οπλισμό της κλίμακας Σολ μείζονας.

Βέβαια, ένας τρόπος είναι να θυμόμαστε πως η κλίμακα Σολ μείζονα έχει σαν οπλισμό Φα δίεση. Αυτός ο τρόπος (όπως θα δούμε) είναι μη αποδοτικός γιατί οι κλίμακες είναι πάρα πολλές.

Γι' αυτό θα εφαρμόσουμε τον εξής κανόνα:

Από το όνομα της κλίμακας κατεβαίνουμε μια νότα. Η νότα αυτή μας δίνει την τελευταία δίεση του οπλισμού της κλίμακας. Άρα αρκεί να γράψουμε την σειρά των διέσεων μέχρι εκείνη την δίεση.

Για παράδειγμα, αν έχουμε την Σολ μείζονα κατεβαίνοντας μια νότα βρίσκουμε την Φα. Άρα η τελευταία δίεση του οπλισμού είναι η Φα#. Πάμε στην σειρά των διέσεων και κοκκινίζουμε μέχρι την Φα#.

Φα	Ντο	Σολ	Ρε	Λα	Μι	Σι
-----------	------------	------------	-----------	-----------	-----------	-----------

Άρα ο οπλισμός είναι Φα#.

Ας δούμε και ένα ακόμη παράδειγμα. Θα βρούμε τον οπλισμό της Φα# μείζονας. Κατεβαίνοντας μία νότα βρίσκουμε την Μι. Άρα η τελευταία δίεση του οπλισμού είναι η Μι#. Πάμε στην σειρά των διέσεων και κοκκινίζουμε μέχρι την Μι#.

Φα	Ντο	Σολ	Ρε	Λα	Μι	Σι
-----------	------------	------------	-----------	-----------	-----------	-----------

Άρα ο οπλισμός είναι Φα-Ντο-Σολ-Ρε-Λα-Μι δίεση.

Τι πρέπει να θυμάσαι από τις μείζονες κλίμακες με διέσεις!

1. Την σειρά των διέσεων.
2. Πως βρίσκουμε το όνομα της κλίμακας από τον οπλισμό.
3. Πως βρίσκουμε τον οπλισμό μιας κλίμακας.

Μείζονες κλίμακες με υφέσεις

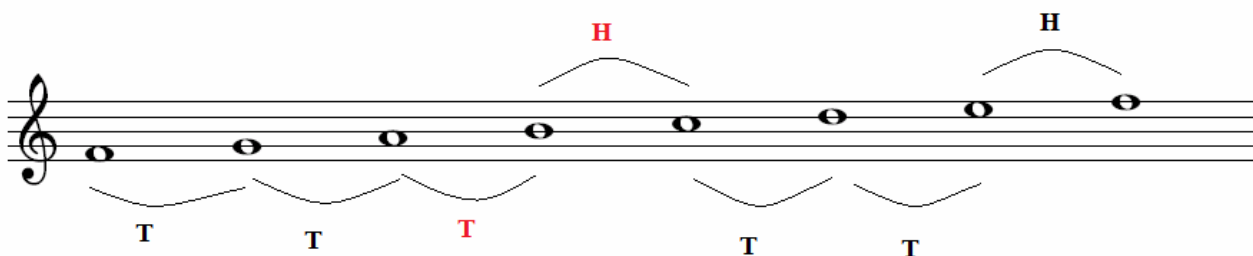
Η κλίμακα Φα μείζονα

Ας δοκιμάσουμε να φτιάξουμε μια μείζονα κλίμακα από την νότα Φα.

Γράφουμε λοιπόν τις νότες:

Τώρα μένει να δούμε αν τηρείται η σειρά ΤΤΗΤΤΤΗ. Γράφουμε λοιπόν τις αποστάσεις μεταξύ των νοτών:

Όπως βλέπουμε, υπάρχει ένα πρόβλημα με έναν Τόνο και ένα Ημιτόνιο που βρίσκονται σε λάθος θέση (σημειώνονται με κόκκινο χρώμα).

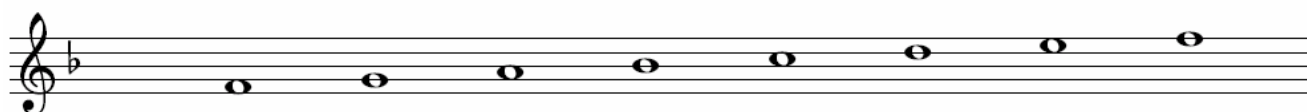
Ας δούμε πως θα κάνουμε τον κόκκινο Τόνο Ημιτόνιο.

1. Μπορούμε να βάλουμε δίεση στην Λα. Αυτό όμως θα χαλάσει τον Τόνο Σολ-Λα που είναι σωστός. Άρα απορρίπτουμε την δίεση στην Λα.
2. Μπορούμε να βάλουμε ύφεση στην Σι. Έτσι, θα έχουμε και τον Τόνο που θέλουμε στην θέση του κόκκινου Ημιτονίου.

Άρα γράφουμε:

Και επειδή η κλίμακα έχει οπλισμό, μπορούμε να τον γράψουμε στην αρχή της κλίμακας:

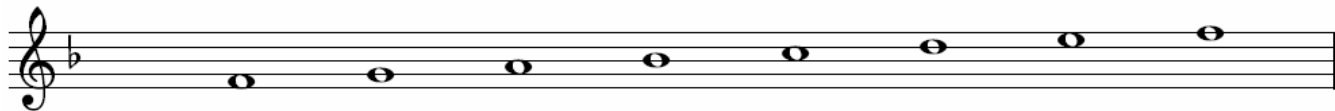

Όλες οι μείζονες κλίμακες με υφέσεις

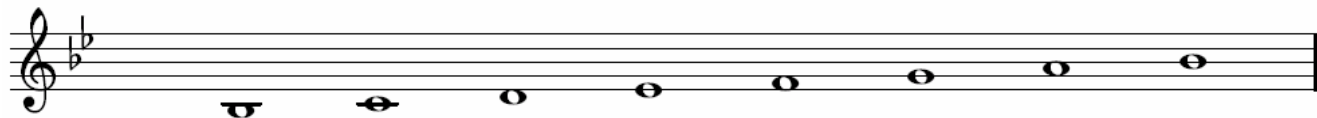
Υπάρχουν συνολικά 7 μείζονες κλίμακες που έχουν υφέσεις!

Αυτές είναι οι εξής:

Φα μείζονα

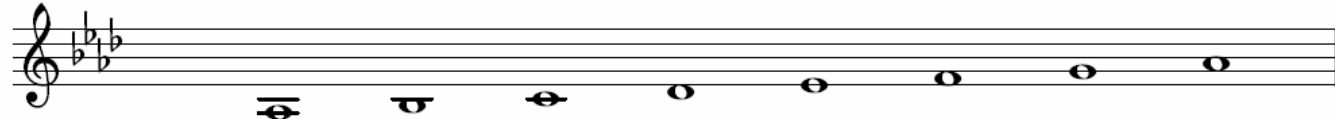
Σι ύφεση μείζονα

Μι ύφεση μείζονα

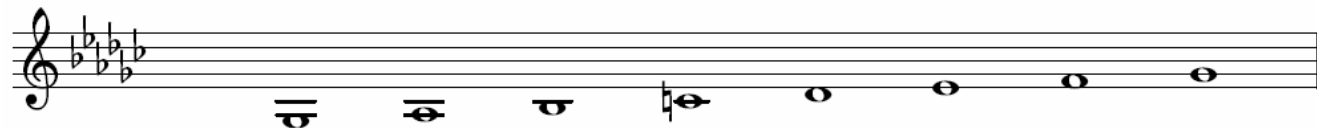
Λα ύφεση μείζονα

Ρε ύφεση μείζονα

Σολ ύφεση μείζονα

Ντο ύφεση μείζονα

Η σειρά των υφέσεων

Αν προσέξεις τους οπλισμούς των μείζονων κλιμάκων με υφέσεις, θα παρατηρήσεις κάτι αντίστοιχο με αυτό που ισχύει στις μείζονες κλίμακες με διέσεις: υπάρχει μια **σειρά των υφέσεων**.

Αυτή είναι η εξής:

Σι	Μι	Λα	Ρε	Σολ	Ντο	Φα
-----------	-----------	-----------	-----------	------------	------------	-----------

Πρέπει να την μάθεις απ' έξω και ανακατωτά!

Πως βρίσκουμε την κλίμακα από τον οπλισμό

Όταν έχουμε ένα κομμάτι, συνήθως δεν αναφέρεται σε ποια κλίμακα είναι γραμμένο. Αναφέρεται μόνο ο οπλισμός (εδώ θεωρούμε μόνο υφέσεις στον οπλισμό) της κλίμακας στην αρχή του κομματιού. Επομένως πρέπει να βρούμε το όνομα της κλίμακας. Αυτό μπορεί να βρεθεί είτε από μνήμης (μάλλον δύσκολο) είτε με το εξής κόλπο:

Το όνομα της κλίμακας δίνεται από την νότα της προτελευταίας ύφεσης του οπλισμού.

Για παράδειγμα, στην κλίμακα Σι ύφεση μείζονα ο οπλισμός είναι Σι-Μι ύφεση. Η προτελευταία ύφεση του οπλισμού είναι η Σι. Άρα η κλίμακα είναι η Σι ύφεση μείζονα.

Αντίστοιχα, στην Λα ύφεση μείζονα, ο οπλισμός είναι Σι-Μι-Λα-Ρε ύφεση. Η προτελευταία ύφεση του οπλισμού είναι η Λα. Άρα η κλίμακα είναι η Λα ύφεση μείζονα.

Πως βρίσκουμε τον οπλισμό μιας κλίμακας

Συχνά μας δίνεται το όνομα μιας κλίμακας και μας ζητείται να βρούμε τον οπλισμό της. Για παράδειγμα έστω ότι μας ζητάνε τον οπλισμό της κλίμακας Σι ύφεση μείζονας.

Βέβαια, ένας τρόπος είναι να θυμόμαστε πως η κλίμακα Σι ύφεση μείζονα έχει σαν οπλισμό Σι-Μι ύφεση. Αυτός ο τρόπος είναι μη αποδοτικός γιατί οι κλίμακες είναι πάρα πολλές.

Γι' αυτό θα εφαρμόσουμε τον εξής κανόνα:

Το όνομα της κλίμακας μας δίνει την προτελευταία ύφεση του οπλισμού της κλίμακας. Άρα αρκεί να γράψουμε την σειρά των υφέσεων μέχρι εκείνη την ύφεση και την επόμενη της.

Για παράδειγμα, έστω ότι έχουμε την Σι ύφεση μείζονα.

Πάμε στην σειρά των υφέσεων και κοκκινίζουμε μέχρι την επόμενη ύφεση της Σι.

Σι	Μι	Λα	Ρε	Σολ	Ντο	Φα
-----------	-----------	-----------	-----------	------------	------------	-----------

Άρα ο οπλισμός της Σι ύφεση μείζονας είναι Σι-Μι ύφεση.

Ας δούμε ακόμη ένα παράδειγμα. Έστω ότι ψάχνουμε τον οπλισμό της κλίμακας Ντο ύφεση μείζονα. Πάμε στην σειρά των υφέσεων και κοκκινίζουμε μέχρι την επόμενη ύφεση της Ντο.

Σι	Μι	Λα	Ρε	Σολ	Ντο	Φα
-----------	-----------	-----------	-----------	------------	------------	-----------

Άρα ο οπλισμός της Σι ύφεση μείζονας είναι Σι-Μι-Λα-Ρε-Σολ-Ντο-Φα ύφεση.

Το πρόβλημα υπάρχει στην Φα μείζονα, για την οποία πρέπει να θυμόμαστε ότι έχει σαν οπλισμό την Σι ύφεση.

Πότε λέμε Λα μείζονα και πότε Λα ύφεση μείζονα;

Όπως θα πρόσεξες, υπάρχει η κλίμακα Λα μείζονα αλλά και η Λα ύφεση μείζονα. Η πρώτη έχει διέσεις και η δεύτερη υφέσεις.

Αντίστοιχα υπάρχει η Φα# μείζονα και η Φα μείζονα. Η πρώτη έχει υφέσεις και η δεύτερη διέσεις.

Γενικά, αφού βρούμε το όνομα της κλίμακας από τον οπλισμό, προκύπτει το ερώτημα αν πρέπει να προσθέσουμε αλλοίωση ή όχι. Η απάντηση είναι πολύ απλή και βασίζεται στον εξής κανόνα:

Αν στον οπλισμό της κλίμακας περιέχεται και η πρώτη νότα της κλίμακας, τότε η κλίμακα έχει αλλοίωση στο όνομά της.

Για παράδειγμα, έστω ότι έχουμε τον εξής οπλισμό:

Με βάση τον κανόνα, βρίσκουμε το όνομα της κλίμακας: Λα.

Το θέμα είναι το εξής:

Η κλίμακα είναι η Λα μείζονα, η Λα δίεση μείζονα ή η Λα ύφεση μείζονα;

Καταρχάς η δεύτερη περίπτωση απορρίπτεται αμέσως γιατί ο οπλισμός δεν έχει διέσεις.

Από τις άλλες δύο επιλογές, διαλέγουμε την Λα ύφεση μείζονα γιατί ο οπλισμός περιλαμβάνει ύφεση στην νότα Λα.

Άρα η κλίμακα είναι η Λα ύφεση μείζονα.

Τι πρέπει να θυμάσαι από τις μείζονες κλίμακες με υφέσεις!

1. Την σειρά των υφέσεων.
2. Πως βρίσκουμε το όνομα της κλίμακας από τον οπλισμό.
3. Πως βρίσκουμε τον οπλισμό μιας κλίμακας.